

Ісаєва Н. Ю.

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність роботи зумовлена тим, що етап життя від трьох до семи років є одним з найважливіших у розвитку особистості. У цей час закладається її фундамент: пам'ять, мислення, самооцінка та ін. Найважливішою особливістю дошкільного віку є нова система психічних функцій, в центрі якої стає пам'ять (Л. С. Виготський). Пам'ять дошкільника є центральною психічною функцією, яка визначає всі інші процеси. Важливим новоутворенням цього періоду також є довільна поведінка, яку можна визначити як поведінку, яка опосередкована нормами та правилами. Вперше виникає питання про те, як треба себе поводити, тобто формується попередній образ своєї поведінки. Дитина починає опановувати і керувати своєю поведінкою, порівнюючи її з тим образом, який стає взірцем. Основним видом діяльності дитини дошкільного віку є гра. Саме в грі діти приміряють соціальні ролі - наприклад, коли грає продавцем чи вчителем. Крім того, гра підтримує розвиток уяви та мислення, допомагає спочатку розвинути комунікативні навички з однолітками та створює основи моралі.

Відбуваються й інші зміни психологічних процесів в дошкільному віці, а саме:

1) Формується та вдосконалюється емоційна сфера. Кінець дошкільного віку характеризується частими змінами, інтелектуалізацією та стійкістю почуттів. Розвивається емоційний контроль, зачатки вищих, етичних та естетичних почуттів.

2) Процес розвитку самосвідомості характеризується появою соціальної категоризації - уявлення про себе, ставлення інших, вираження самооцінки.

3) Розвиток волі характеризується створенням взаємозв'язку між цілями дії та мотивами.

4) Розвиток функції планування мовлення означає, що дитина сама з собою обговорює план дій і висловлює свої дії. Розвиток мислення також пов'язаний з розвитком мовлення та пам'яті. Якщо дитина в три-чотири роки спочатку щось робить, потім думає, то до 5 років все навпаки. А в шість-сім років дитина розрізняє причину і наслідок і вміє переносити такі логічні ланцюжки на інші подібні ситуації.

5) Розвиток пізнавальних процесів. З боку дитини спостерігається схильність до утворення слів, усвідомлення словоскладання речень, формується комунікаційна функція мовлення. Розвиток (об'єктного) чуттєвого сприйняття. Формування сенсорних еталонів сприйняття (просторових, геометричних форм, кольірних спектрів, часу доби, сенсорних еталонів часу). Дошкільний вік характеризується циклічністю формування часу та дії, що дорівнює сенсорній нормі та моделюванню. До основних психологічних факторів, які можуть перешкоджати розвитку дітей дошкільного віку, дослідники відносять: емоційні та особисті проблеми (поганий настрій, тривога, страх); недостатній інтелектуальний розвиток (порушення уваги, труднощі з розумінням запропонованого навчального матеріалу); поведінкові проблеми (повна зухвалість, брехня, ворожість); неврологічні проблеми (порушення сну, втома); проблеми в спілкуванні (ізоляція, надмірна потреба у дотиках, неадекватне лідерство). Усі ці проблеми вимагають ретельного аналізу та способів їх усунення. Таким чином, саме врахування вікових психологічних особливостей розвитку дошкільника, дозволяє спрямовувати на ефективне осмислення, планування, програмування та творче здійснення дитиною свого життя в майбутньому.

Роботу виконано під керівництвом доцента кафедри Практичної психології
Казарової А.М.